ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ G. FEDERICO MANCINI της 26ης Ιουνίου 1986 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Στην Trenti-De Fraye, υπάλληλο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ιταλικής καταγωγής, ο γενικός διευθυντής διοικήσεως της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής είχε χορηγήσει την αποζημίωση εκπατρισμού που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων μόνο για το χρονικό διάστημα από την 1η Μαΐου μέχρι τις 30 Ιουνίου 1978. Η υπάλληλος ζήτησε την επανεξέταση του περιεχομένου της πράξεως αυτής, που εκδόθηκε στις 3 Απριλίου 1979· με απόφαση όμως της 17ης Αυγούστου 1984, ο γενικός γραμματέας της ΟΚΕ απέρριψε την αίτησή της. Η προσφυγή επί της οποίας καλείσθε να αποφανθείτε και η οποία εγγράφηκε στο πρωτόκολλο στις 22 Μαΐου 1985 έχει ακριβώς ως αίτημα την ακύρωση της απόφασης αυτής.

Το προαναφερθέν άρθρο 4, παράγραφος 3, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 4 Μαΐου 1978 με τον κανονισμό 912/78 (GU L 119, σ. 1) ορίζει ότι: « ο υπάλληλος ο οποίος απέκτησε, λόγω γάμου, αυτοδικαίως και χωρίς δυνατότητα να παραιτηθεί απ' αυτή, την ιθαγένεια του κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο τόπος υπηρεσίας του » εξομοιούται προς τον υπάλληλο που δεν φέρει ούτε έφερε ποτέ την ιθαγένεια αυτή· δικαιούται, επομένως, αποζημιώσεως εκπατρισμού, υπό τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου 2.

Κατά την προσφεύγουσα, η έκφραση « χωρίς δυνατότητα να παραιτηθεί απ' αυτή » δεν αναφέρεται μόνο στις περιπτώσεις νομικής αδυναμίας, διότι στην περίπτωση αυτή ο νομοθέτης θα είχε χρησιμοποιήσει διαφορετική διατύπωση, όπως, παραδείγματος χάρη, « χωρίς δικαίωμα παραιτήσεως »· η φράση αυτή πρέπει, επομένως, να ερμηνευθεί ως αδυναμία του υπαλλήλου που συνάπτει γάμο να ασκήσει ελεύθερα το δικαίωμα παραιτήσεως που του αναγνωρίζεται από το νόμο που διέπει το γάμο. Άρα, κακώς η υπηρεσία αρνήθηκε στην προσφεύγουσα τη χορήγηση της αποζημίωσης. Πράγματι, η τυχόν παραίτησή της από τη βελγική ιθαγένεια, την οποία απέκτησε με το δεύτερο γάμο της που τελέστηκε στις 7 Ιουνίου 1978, θα επέφερε τόσο σοβαρές γι' αυτή πρακτικές και νομικές συνέπειες, που δεν της άφηναν καμία ελευθερία επιλογής.

Το γιατί είναι προφανές: δεδομένου ότι δεν επέτυχε στην Ιταλία την αναγνώριση της απόφασης, με την οποία το Tribunal de première instance των Βρυξελλών έλυσε τον προηγούμενο γάμο της, φερόταν ακόμη, έναντι των αρχών του εν λόγω κράτους, ως παντρεμένη με τον πρώτο σύζυγό της. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, η διατήρηση της βελγικής ιθαγένειας αποτελούσε τη μόνη δυνατότητα που της παρεχόταν· για να αποδείξει ότι ήταν νομίμως συζευγμένη με το δεύτερο σύζυγο, τον De Fraye, και ότι η θυγατέρα που απέκτησε απ' αυτόν δεν προερχόταν από τον πρώτο γάμο.

2. Η ΟΚΕ αμφισβητεί in limine litis το παραδεκτό της προσφυγής, διότι στρέφεται κατά αποφάσεως, της 3ης Απριλίου 1979, που έχει καταστεί από ετών οριστική και επομένως απρόσβλητη. Η περίσταση ότι η διοίκηση παρέσχε στη συνέχεια και κατ' επανάληψη στην προσφεύγουσα, κατόπιν αιτήσεώς της, περαιτέρω διευκρινίσεις δεν καθιστά δυνατή τη νέα έναρξη των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής, διότι οι διευκρινίσεις αυτές είναι πρά-

* Μετάφραση από τα ιταλικά.

ξεις επιβεβαιωτικές στερούμενες εννόμων αποτελεσμάτων.

Η Trenti απαντά με δύο επιχειρήματα, από τα οποία το πρώτο στηρίζεται στην ύπαρξη νέου πραγματικού περιστατικού. Το Φεβρουάριο 1982 — διαβεβαιώνει — η διοίκηση υπέβαλε την περίπτωσή της σε έναν εμπειρογνώμονα, τον καθηγητή Vander Elst, από τον οποίο έλαβε τη γνωμάτευση ότι η ενδιαφερομένη μπορούσε, πραγματικώς και νομικώς, να παραιτηθεί από τη βελγική ιθαγένεια εντός έξι μηνών από την ημερομηνία του δεύτερου γάμου της. Η ΟΚΕ — προσθέτει ωστόσο η προσφεύγουσα — δεν παρέσχε στον καθηγητή όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την αντικειμενική εξέταση της υποθέσεως. Η Trenti το αντελήφθη αυτό μόλις στις 5 Μαρτίου 1984, όταν η υπηρεσία της κοινοποίησε το κείμενο της γνωματεύσεως· αποφάσισε έτσι να ενημερώσει αυτοπροσώπως τον καθηγητή Vander Elst, ο οποίος, με την επιστολή που της απέστειλε στις 21 Μαρτίου 1984, δεν δίστασε να αναγνωρίσει το βάσιμο των λόγων της. Αυτή, λοιπόν, η διαφορετική γνωμάτευση είναι το νέο γεγονός που την ώθησε να αποταθεί για άλλη μια φορά στη διοίκηση για να προβάλει το δικαίωμά της επί της αποζημιώσεως· και, σε σχέση προς αυτή, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τηρήθηκαν οι προθεσμίες της υποβολής διοικητικής ενστάσεως και της ασκήσεως προσφυγής.

Με το δεύτερο επιχείρημα η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα έγγραφα που εκδόθηκαν πριν από τις 17 Αυγούστου 1984, και ειδικότερα το υπηρεσιακό σημείωμα της 3ης Απριλίου 1979, πρέπει να θεωρηθούν ως απλές διοικητικές πληροφορίες· πράγματι, δεν εκδόθηκαν από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή, που, για τους υπαλλήλους του βαθμού της, είναι ο γενικός γραμματέας. Η διοικητική ένσταση, επομένως, δεν μπορούσε παρά να στρέφεται κατά της πρώτης πράξεως της διοικήσεως που είχε τα χαρακτηριστικά αποφάσεως κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, της ανακοίνωσης δηλαδή της 17ης Αυγούστου 1984. Και απ' αυτή την άποψη, επομένως, πρέπει να αναγνωριστεί ότι η προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως.

3. Τα επιχειρήματα αυτά δεν μου φαίνονται αποδεκτά. Υπενθυμίζω καταρχάς ότι, κατά την πάγια νομολογία σας, βλαπτική μπορεί να είναι «κάθε πράξη (της διοικήσεως) που μπορεί να επηρεάσει κατά τρόπο άμεσο μια ορισμένη νομική κατάσταση» (απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, υποθέσεις 177/73 και 5/74, Reinarz κατά Επιτροπής, Racc. σ. 819· απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 66-68 και 136-140/83, Hattet και λοιποί κατά Επιτροπής, Συλλογή σ. 2459). Το υπηρεσιακό σημείωμα, όμως, της 3ης Απριλίου 1979 αντιστοιχεί χωρίς αμφιβολία στην έννοια αυτή· πράγματι, με αυτό ο γενικός εισαγγελέας αναγνώρισε το δικαίωμα της προσφεύγουσας να λάβει την αποζημίωση εκπατρισμού για το χρονικό διάστημα από 1η Μαΐου μέχρι 30 Ιουνίου 1978, ταυτόχρονα όμως της το αρνήθηκε για το διάστημα που έπεται της τελευταίας αυτής ημερομηνίας, εφόσον είχαν παύσει πλέον να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 4 του παραρτήματος VII.

Εξάλλου, το ότι πρόκειται για απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 90 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως αποδεικνύεται και από ένα άλλο στοιχείο: η διοίκηση κατέβαλε ακριβώς τα μηνιαία ποσά της προαναφερθείσας αποζημίωσης μέχρι την ημερομηνία που όρισε ο διευθυντής και όχι πέραν αυτής, χωρίς καμιά αμφισβήτηση εκ μέρους της δικαιούχου.

Όσον αφορά, έπειτα, το εμπρόθεσμο της άσκησης της προσφυγής, αποτελεί ήδη τρέχοντα κανόνα ότι οι προθεσμίες των άρθρων 90 και 91 της Συνθήκης «έχουν θεσπιστεί για να εξασφαλίσουν τη σαφήνεια και την ασφάλεια των εννόμων καταστάσεων»· έχουν επομένως χαρακτήρα κανόνων «δημοσίας τάξεως» και «δεν τελούν στη διάθεση των διαδίκων και του δικαστή» (απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984, υπόθεση 227/83, Μούση κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 3133, σκέψη 12, όπου παρατίθεται περαιτέρω σχετική νομολογία). Το γεγονός ότι, κατόπιν αιτήσεως της προσφεύγουσας, η διοίκηση παρέσχε περαι-

τέρω διευκρινίσεις επί αιτήσεως που είναι εκπρόθεσμη και, ως εκ τούτου, απαράδεκτη, « δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την παρέκκλιση από το σύστημα των προθεσμιών που προβλέπονται αναγκαστικά... και την αναβίωση του δικαιώματος προσφυγής που έχει χαθεί οριστικά » (προαναφερθείσα απόφαση Μούση, σκέψη 13).

Τέλος, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα έλαβε από ένα νομομαθή γνωμάτευση κατά τα φαινόμενα διαφορετική από εκείνη που ο ίδιος εμπειρογνώμων είχε παράσχει προηγουμένως στην ΟΚΕ δεν δικαιολογεί κατά κανέναν τρόπο τη νέα έναρξη των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής. Πράγματι, τέτοιου είδους νομικές συμβουλές δεν δεσμεύουν τη διοίκηση ως προς την απόφαση που θα λάβει έναντι του ενδιαφερομένου υπαλλήλου, ούτε μπορούν να ασκήσουν άμεση επίπτωση στη νομική κατάσταση του τελευταίου.

Επομένως, η ένσταση που προέβαλε η καθής είναι βάσιμη.

4. Βάσει των προηγούμενων σκέψεων, σας προτείνω να κηρύξετε απαράδεκτη την προσφυγή που άσκησε η Trenti-De Fraye κατά της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και, σύμφωνα με το άρθρο 70 του κανονισμού διαδικασίας, να συμψηφίσετε τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων.